

A Kisfaludy-Társaság új tagjai.

Mindenkor országos érdeklődés előzi meg a *Kisfaludy-Társaság* tagválasztásait. Bár mind a három hivatalos társaságunk egyformán magas irodalmi célt szolgál, a köztudatban három lépcsőfokot jelentenek ezek a nevek: *Petőfi*-, *Kisfaludy-Társaság*, *Magyar Tudományos Akadémia*. Három gradus ad Parnassum. A *Petőfi-Társaság*, noha arculata sokat változott az idők folyamán, ma is túlnyomóan a költők társasága, a *Kisfaludy-Társaságban* a széppróza művelői dominálnak s a tudományos írók, akik azonban jórészt a nagyközönséghez is közelebb állanak: a végső fok, az *Akadémia*, inkább a magáért való tudomány embereit foglalja magába. Bármennyi kivétel gyengítse is e megállapítást, a köztudat fokozatos komolyodást, emelkedést érez a három nagycélú intézményben, viszont a *Kisfaludy-Társaságot* érzi a *legjobb szépirodalmi fórumnak*.

E nagymúltú társaság ismét négy kiváló egyéniséggel lett gazdagabb.

Harsányi Zsolt. Nem sokkal van túl a negyvenen s máris egész kis könyvtárat írt össze. Költőnek, műfordítónak készült, van néhány kitűnő verse s *Byron Ijju Harold zárándokútjának* két énekét igen szépen fordította magyarra. Már pályája kezdetén a színház közelébe került. Mikszáth Kálmán több regényét szerencsés ihlettel költötte át színpadra, köztük elsősorban *A vén gazembert*. Újabban komoly társadalmi regényeket és novellákat ír.

Hekler Antal. Azok közül való, akiknek hajában még ritkaság az ősz

hajszál. A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen a művészettörténet tanára, mint archeológus és műtörténész külföldön is széltében ismert, dolgozatait a legjobb európai folyóiratok sűrűn hozzák. Első fontosabb műve: *Römische weibliche Gewandstatuen*, már alig 27 éves korában napvilágot látott. Egy másik híres műve három nyelven is megjelent: *Bildniskunst der Griechen und Römer*. Nagyjelentőségű művei még: *A szobrászati stílus problémái*. — *Pheidias művészete*. — *Michelangelo*. — Legújabban a művészetek egyetemes fejlődését foglalta össze többkötetes műben. Kiváló munkásságát a *Napkelet* és *Könyvtárának* olvasói is jól ismerik.

Kornis Gyula. Kiváló pedagógus, a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen a bölcsészeti tanészék professzora. Tisztségeinek, munkáinak megközelítő felsorolásához e szűk keretek közt nincs elég hely. A magyar pedagógiai életnek egyik vezető férfja, mint jeles szónok és előadó is országos nevet vívott ki magának. Világvonatkozásban is értékes műveiből csak néhányat idézhetünk: *Az ismerés és a priori elemei Platonnál*. — *A pszichologia és logika elemei*. — *A magyar művelődés eszményei*. — *Magyarország közoktatásügye a világháború óta*. — *Kultúra és politika*. Legújabb nagy műve: *Az államférfi*. A politikai lélek vizsgálata, — melyből a *Napkelet* az «érzelem a politikában» című fejezetet közölte mult évfolyamában.

Rédey Tivadar. A Magyar Nemzeti Múzeum Hírlaposztályának igazgatója. A *Napkelet* színi kritikusa. *Prizma* c. verseskönyvében kívül egy kötet kritikai dolgozata is megjelent.

Kiváló történelmi érzékű, finom izlésű esztétikus s egyike legműveltebb bírálóinknak. A magyar színház fejlődésének az utóbbi negyedszázad folyamán egyik leghivatottabb ismerője. Benne a tudós, az esztéta és az ihletett költő hármasszelleme él s ad szép harmóniát egy elfogulatlan, nemes becsvágyú s mindig tisztaszándékú művészetszemléletnek.

Folyóiratunknak kettős öröme van: azonfelül, hogy a Kisfaludy-Társaság legújabb tagjai mind méltók a kitüntetésre, három közülök, *Hekler Antal*, *Kornis Gyula*, *Rédey Tivadar* a *Napkeletnek* megalapítása óta legfőbb erősségei közül valók.

Móra Ferenc, a legeurópaibb ősmagyar.

Csak most érezzük igazán, hogy végleg eltávozott közülünk, mennyire egészen egyedülálló, mennyire eredeti, mennyire törőlmetszetten magyar és mennyire pótolhatatlan szín veszett el vele irodalmunkból. Életében tán nem is méltányolták eléggé. Volt, aki regionalista írónak tartotta. De ennek a véleménynek csak akkor lehetett volna létjogosultsága, ha régio alatt azt a sajátságos, zárt, de önmagában teljes világot értjük, amely ennek a drága, mélységesen emberi, mélységesen egyszerű de egyszerűségében is megbűvölő írónak a lelkében élt.

Most szinte pörölnünk kell a halállal, amely nagyon is korán ragadta el: nem is annyira a férfi évek delén, mint inkább a magára eszmélt egyéniség legdúsabb termést ígérő virágzásában. Móra Ferenc azok közül az írók közül való volt, akikben a lassú fejlődés a csodálatos tökéletesedéssel járt együtt. Amilyen nyugalmas, tempós, rangos volt a beszéde, gondolkodása és egész lelki habitusa, olyan tempósan, olyan ráérő nyugalommal hágott egyre följebb és följebb a klasszikus csúcsok felé. Alig

van írónk, akit a háború annyira megakasztott volna. Nagy zökkenő után csaknem egészen új elindulás kezdődött nála. Aztán olyan magaslatoakra ért, ahol már sietésre sarkalta volna az egyre közelebb mutakozó cél. De erre a gyorsabb ütemre már nem maradt ideje. Ha a halál is olyan lassú és nyugalmas vele szemben, mint ő volt az étellel, akkor egy egészen kivételes értékű oeuvrevel gazdagabb a magyar irodalom, amelynek így is egészen kivételes szépségű ajándékot hagyott.

Móra annak a sornak a végén haladt irodalmunkban, amely Mikszáthtal indult, Gárdonyiban és Tömörkényben folytatódott és benne végződött. Egyes témák rokonsága, az, hogy mind a ketten úgy szerették Szegedet, a szép tiszaparti várost, egészen természetesen érlette meg azt az esztétikai mérlegelést, amely szerette Mórát Tömörkény-epigonnak vagy legalább is Tömörkény folytatásának tekinteni. Az ítélet teljesen téves. A rokonság csak bizonyos közös talajjában mutatkozik. De míg Tömörkény az epizódyszerűség pompás kismestere, addig Móra különösen, ahogy végső kibontakozásában az *Ének a búzamezőkről* epikus szélességében és az *Aranykoporsó* monumentális távlataiban megmutatkozott, a művészi tökéletességet kereső nagy alkotók közé tartozik.

Már elindulásakor többet vártak tőle. Mikor a *Festő halála* című ősi népi zamatokban gazdag, páratlan derűjű regénye megjelent, sokan titkon a magyar Mark Twaint üdvözölték benne, a magyar humoros regény megteremtőjét. S ha ezt a reményt korán megszakadt pályáján nem is töltötte be teljesen, az tagadhatatlan, hogy egyik legnagyobb és legfinomabb eszközökkel dolgozó mestere a magyar humornak. Ez a humor sose volt fanyar, mindig aranyba csillant, mint a nap verője. Ha itt-